

BRUG HOVEDET BEDRE

– HVER ENESTE TIME UMYNDIGGØRES MENNESKER AF KURSUSMASTODONTEN

AF JOHAN ASPLUND

Vi opfordres til at tegne noget – hvad som helst på vore notesblokke for bagefter at rejse os og præsentere os selv og holde det vi har tegnet i vejret så alle kan se det. Vi er en gruppe midaldrende svenske protestanter, men vi tegner og beretter helt ugenert for hinanden.

Ingen er svævende i deres udtalelser, alle har tegnet noget. Jeg føler en vis forundring, men indser efter en stund at dette her kender deltagerne til fra tidligere. Det er ikke første gang at de er på kursus – så langt fra.

Mændene tegner sejlbåde og lystfiskere. Flere kvindelige deltagere tegner en slalomløber. Det er ikke Stenmark de tegner, men sig selv.

Kurset hedder "Brug hovedet bedre" og lover blandt andet mindst en fordoblet hukommelseskapacitet og mindst en fordoblet læsehastighed. Det er en smule ublu. Ingen synes dog at føle sig ilde berørt.

Man har indfundet sig og bare det, at man har gjort det, er et betydningsfuldt skridt. Det viser at ånden er redebon, også selv om hovedet kan være skrøbeligt.

Den som har indfundet sig er ikke længere uvildig.

Hvis du virkelig vil forblive ateist, så går du ikke til et vækkelsesmøde.

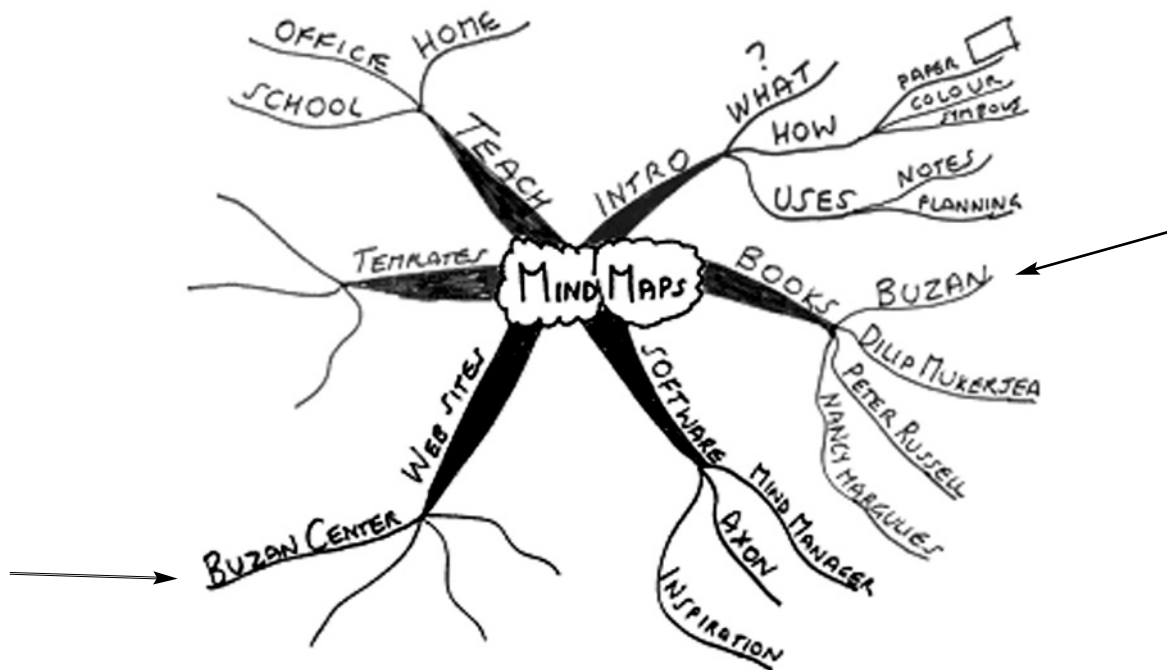
Opdelt i grupper kikker vi på TV. Slentrende ind på skærmen kommer kursets skaber, englænderen Tony Buzan. Han er meget blond, hverken slank eller korpulent, men snarere kompakt. I tre dage skal vi stirre på ham. Han stirrer sandelig tilbage. Blikket er intensivt troskyldigt.

Hvem minder han om? Richard Widmark, den sadistiske gangster i filmen Dyrekøbt (repremieretitel: Dødskysset) fra fyrrerne? Nej, den association ramte fejl. På kursusmanualens bagside anføres det, at Buzan er "uddannet i Canada og at han efterhånden arbejder over hele verden med at undervise på universiteter og i erhvervsvirksomheder vedrørende en bedre brug af hjernen".

Denne nye guru med canadisk uddannelse gestikulerer som en italiener. Vidste man ikke hvad kurset

TONY BUZAN

handler om ville man undre sig over hvad det er for en uforkammet galning som uafbrudt peger på sit hoved og masserer sine tindinger.

Den første lektion handler ikke uventet om hjernens to hemisfærer, den venstre og den højre. Buzan tager sin jakke af (den har vinrødt for) og indleder sin skygeboksning. Hans sprog er enkelt – så enkelt at han måske har behov for sit kropssprog – og kraftfuldt: udtryk som "enormous", "unbelievable" og "phenomenal" udgør en stor del af hans ordforråd.

I løbet af en lang eftermiddag får vi ikke lejlighed til at lære mere om hjernen end hvad man kunne indhente i en kort avisartikel. Spørgsmålet er om vi ikke lærer mindre end som så. Ingen synes det er pinligt. Snarere synes adskillige kursusdeltagere at blive heftigt forelskede i deres højre hjernehalvdele.

Den svenske kursusvirksomhed er en kolos. Aktiviteten resulterer, tror jeg, i det store og hele i tilfredshed, ikke i utilfredshed. Det er svært at betragte et gennemgået kursus som spildt møje eller dårlig anvendelse af tiden. Allerede ved at indfinde sig er man blevet hægtet en smule

på. Frem for alt har mennesket svært ved at klare meningsløsheden. Også selv om man får serveret stene for brød, opfatter man det som brød. Og man kvier sig længst muligt ved at chikanere sine lærere og underkende deres indsats.

Kursusafgiften er ikke uden betydning, især ikke hvis den er høj. "Brug hovedet bedre" er et dyrt kursus. Det er ikke let at se i øjnene at man har kastet flere tusinde kroner ud af vinduet eller kunne have anvendt dem langt bedre. Er kursusafgiften blot tilstrækkelig høj kan man måske ligefrem undvære en forsanger af Tony Buzans kaliber.

Det kan heller ikke udelukkes at folk når det kommer til stykket ikke har noget imod at blive bedraget en smule.

Under næste punkt trænes hukommelsen. Buzan lærer en variant af et oldgamelt mnemoteknisk kneb fra sig. Ingen af kursUSDeltagerne må formodes at komme til at bruge det i det praktiske liv.

Den enkleste måde at huske telefonnumre på består i at opmagasinere dem i en lille notesbog. Der findes der plads til hundreder af numre, hvilket der ikke er i hukommelsen. At gå på kursus er den mest kompli-

rede måde at lære sig at huske ting som man slet ikke behøver huske på.

Derefter bruges megen tid og energi på at lære at tage notater på en god ("kreativ") måde. Pladsen tillader ikke en nærmere beskrivelse. Jeg advarer blot læseren om at "mind map" måske bliver et ord, der bider sig fast. Det betyder nogenlunde det samme som smøreri, men helst i farver snarere end i sort-hvidt.

Mit eget arbejde har for halvtreds procents vedkommende bestået i at læse bøger, artikler og andre tekster. Min læsehastighed er den gennemsnitlige eller noget derover: omkring 300 ord pr. minut. (Tekster som ikke interesserer mig kan jeg læse hurtigere.) Jeg er aldrig kommet i tidnød fordi jeg har læst for langsomt. Siden gymnasietiden har jeg kendt til dette at man ganske let kan træne sin læsehastighed op, men der har ikke været nogen grund til at gøre det.

Hvad kan være mere harmløst end at lære fra sig hvorledes man i princippet fordobler sin læsehastighed? Rigtignok kunne man låne en eller anden bog om studieteknik på biblioteket og lære sig det hele gratis. Men man behøver heller ikke besvære sig over det aspekt. Alligevel findes der grund til betæneligheder.

Vi læser i vort egen naturlige tempo hvad som helst mellem 100 og 300 ord pr. minut. Dette tempo bliver underkendt af Buzan. Det udgør, synes han at mene, et handicap, næsten ensbetydende med analfabetisme.

Læser man 200 ord pr. minut, så gør man det fordi det passer en. Det faktum at man kan fordoble hastigheden betyder ikke at ens tilvante hastighed er forkastelig eller patologisk.

Hvorfor insisterer Buzan på at man må læse mindst 300-400 ord pr. minut for at kunne anses for at læse bare hæderligt og meget hurtigere end som så for at læse godt? Fartglæde? Måske, men den egentlige årsag synes at være at ellers har Buzan ingen vigtig færdighed at lære fra sig.

Her møder vi usædvanligt tydeligt kursusvirksomhedens betæneligste side. Der skabes en illusion om at kurserne modsvarer virkelige behov. På denne måde kommer det sig at snart sagt alle kurser be-

gynder med at deltagerne erklæres for inkompetente. I ekstreme tilfælde fremstilles de som værende idioter. Når man først har fået indterpet hvor dårligt man fungerer tager man taknemmeligt imod enhver chance for en om så blot marginal forbedring.

Dagligt, ja hver eneste time umyndiggøres mennesker af kursusmastodonten: Sluses de siden ud i myndig forfatning? Det gør de ikke. Næste kursus, d.v.s. næste handicap som der må træffes foranstaltninger i forhold til, venter rundt om hjørnet.

Parallellen til kirkens virksomhed, da den var mest effektiv, er næsten ikke til at komme udenom. Kirken behøvede sine syndere, og den kunne ikke tillade at folk en masse og én gang for alle holdt op med at synde.

Udgangspunktet er at kursusdeltageren er uvidende og hjælpeløs. Det udgangspunkt er svært at forene med ægte respekt for kursusdeltageren. Derfor har næsten alle kurser et mere eller mindre infantilt præg. Derfor fornægtes kursusdeltagerens livs- og erhvervserfaringer og bliver ikke taget alvorligt. Derfor ligger næsten alle kurser på et niveau som ligger langt under deltagerens kapacitet og modenhed. Derfor gør kursusmastodonten os i det hele taget dummere. Lader det sig gøre at stoppe den? Naturligvis ikke.

Jeg nægter ikke at der findes kurser i konkrete, veldefinerede færdigheder, som er nyttige og nødvendige. Jeg angriber tilbuddet af diffuse kurser, som har til hensigt at skabe bedre mennesker og derfor må forudsætte at de ved kursets start er dårlige mennesker. I enkelte tilfælde forenes det diffuse og det konkrete på en afslørende måde. Den ideelle deltager i "Brug hovedet bedre" er sådan at han/hun ingenting husker, læser som en snegl og ikke kan tyde sin egen håndskrift. Den kursusdeltager var faktisk til stede. Jeg ved ikke om han var ekstremt tjenstvillig eller i uhyggelig grad havde kursusledelsen til bedste. Han var under alle omstændigheder en interessant person.

Hvor det alt sammen finder sted – placeringen – er vigtig. Det er den altid. Hotel Skyline i Malmø er så nyt at det endnu

ikke er færdigt. Ved kursusstarten en onsdag morgen i december 1982 hersker der stor trængsel uden for indgangen. Taxierne holder i kø for at sætte passagerer af. Skylines reklame, som går ud på at man er så billige at man formodentlig kommer til at køre med tab, har tydeligvis vakt umiddelbar sympati.

Man går to trappetrin ned og kommer ind i en lang vestibule som ligner en garageindkørsel (Sammenlign med ældre hoteller f.eks. Grand i Lund. Der er der så højt til loftet i vestibulen at man føler at man kommer ud, når man går ind.) Konference-lokalerne ligger på række til højre for spisesalen. Den sidstnævnte mangler vinduer, men er forsynet med en mangfoldighed af forvirrende spejle. Pressbyrå, Tetra Pak og Svenska Managementgruppen afholder samtidigt kurser i disse skyhøje katakomber.

Andendags morgen udveksler vi for en sikkerheds skyld hilsner tværs over kursusgrænserne. Man kan aldrig være sikker på at man ikke rent faktisk går på samme kursus – eller kommer til at gøre det. Hilsneriet er under alle omstændigheder omkostningsfrit, devalueret med hundrede procent.

Bliver der strømafbrydelse vil de vinduesløse lokaler blive nedsænket i mørke. Naturligvis bliver der strømafbrydelse – på tredjedagen. Den varer kun nogle minutter, men man når at tænde lys og cigaretter og muntre sig over det, halvt uørligt i mørket.

Til sidst kommer jeg i tanke om hvem Tom Buzan minder om. Han minder til forveksling om Malmö FFs tidligere engelske træner Bob Houghton. Samme skråriskre svada, samme urokelige selvtillid, samme absolut ærlige øjne.

Antag at antallet af mere eller mindre charmerende snydetampe er nogenlunde konstant over tid. Hvor har i så fald alle hestepangere og sælgere af patentmedicin bevæget sig hen i informationsalderen? Kunne det tænkes at en del af dem nu om stunder arbejder over hele verden med at undervise i diverse meget luftige emner?

Hvilken slags sprog taler de? Det turde variere, men en del taler samme sprog som udråberne på Bakken. Enormous, un-

believable, phenomenal. Forøg din hukommelseskapacitet til det dobbelte, sæt din læsehastighed op til det dobbelte.

Det bedste ved et kursus er altid kursusdeltagerne. To dusin personer, som er inderligt fremmede for hinanden, garanterer i og for sig et vist udbytte.

Den evige skoledreng var til stede. Han sad med rank ryg og gjorde hvad han havde fået besked på at gøre. Han kom hurtigt op på 800 ord pr. minut. I frokost- og kaffepauserne viste han sig at besidde humor samt at være lettere fejltilpasset både på kurset og andetsteds.

Kombinationen af lydighed og selvstændighed – hvad er det?

Fordringsløshed?

Når han nogensinde frem til at indse at han ikke behøver nogen kurser? Eller har han indset det for længe siden?

Der var den ældre deltager, hvis ansigt og skikkelse bar spor af også at have været indblandet i adskilligt andet end blot kurser. Han var kynisk, men også en smule ivrig. Frem for alt var han helt på det rene med at mod Buzan og konsorter står man sig rigtigt skidt.

Der var den meget unge kvindelige civiløkonom. Dette kursus var for hende det mellemste af tre kurser. Under den afsluttende idiotiske øvelse tegnede hun sig selv med en stor rød sløjfe i håret. Udenom tegnede hun et "mind map" bestående af vidtløftige guirlander som dekorerede hun et festlokale.

Fremtiden tilhører hende. Hun vil komme til at gå på utallige kurser og vil ikke tage nogen skade af det.

I august 1984 bekræfter Folkpartiet at et rygte, som undertegnede havde opfanget, har talt sandt. Folkpartiets personale, rigsdagsgruppen og partiledelsen har faktisk alle gennemgået "Brug hovedet bedre". Med godt resultat, siger man.

Fra Johan Asplund: Ett ostämt piano är hemskt ss. 107-114, Bokförlaget Korpen 1984.

Oversat af Ole Leimand